

Media: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **Page:** 1,48-49 **Published at:** 29-01-2023
Author: **Surface:** 1768.62 cm² **Circulation:** 12000
Subjects:

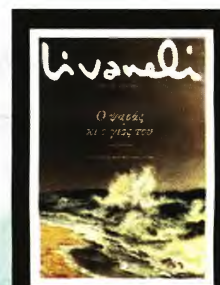
7

ΖΟΥΛΦΙ ΛΙΒΑΝΕΛΙ

«Όλη μου τη ζωή αγωνίζομαι για ειρήνη στο Αιγαίο»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
■ 48-49

Ο Τούρκος συγγραφέας Ζουλφί Λιβανελί, με αφορμή το βιβλίο του «Ο ψαράς κι ο γιος του», μιλάει στον «Ε.Τ.» της Κυριακής για την ενσυναίσθηση, την ανθρώπινη απώλεια και θυμάται τις μέρες του με τον Μ. Θεοδωράκη

Info
«Ο ΨΑΡΑΣ ΚΙ Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ»
ΖΟΥΛΦΙ ΛΙΒΑΝΕΛΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ | «ΠΑΤΑΚΗ»
ΣΕΛ. | 256

« Η θάλασσα αντιπροσωπεύει την ελευθερία μου »

και από την ανδροκρατούμενη κοινωνία στη γυναικεία απελευθέρωση. Γνωρίζω, βέβαια, ότι αυτό συνέβαινε και στην ελληνική κουλτούρα.

Ο μυθιστοριογράφος πρέπει να διαθέτει μεγάλη ενσυναίσθηση. Να ζει, να πονάει, να κλπεται μαζί με τα πρόσωπα που δημιουργεί. Μόνο έτσι μπορούν να ζωντανέουν οι χαρακτήρες του;
Η ενσυναίσθηση είναι μια πολύ ακριβής λέξη. Ο μυθιστοριογράφος πρέπει να κατανοήσει, ακόμη και να εσωτερικεύσει διαφορετικούς χαρακτήρες, σαν να είναι ηθοποιοί στη σκηνή ή στη μεγάλη οθόνη. Εγγραφα το μυθιστόρημά μου «Ευτυχία» σε πρωτοπόρο σωπη αφήγηση μιας 36χρονης γυναίκας. Οι αναγνώστες ρώτησαν πώς ήταν δυνατό αυτό στην Τουρκία και σε πολλές γλώσσες στις οποίες μεταφράστηκε το βιβλίο. Και απάντησή μου ήταν ότι δεν είμαι μόνο ένας από αυτούς τους μυθιστοριογράφους που μιλούν για τον εαυτό τους. Το να λες δεν καταλαβαίνω τις γυναίκες σημαίνει να παραδέχεσαι ότι δεν μπορείς να γράψεις για τον μισό κόσμο.

Πιστεύετε ότι ύστερα από μια σοβαρή απώλεια μέσα από απροσδόκητους δρόμους μπορεί να έρθει η λύτρωση;
Δεν είμαστε όλοι έτσι; Λίγο-πολύ, ζούμε αυτό που μας συμβαίνει μοιραία, χωρίς να ξέρουμε τι θα απογίνουμε. Ως το μόνο ζωντανό είδος με συνείδηση θανάτου, μας έχει επιβληθεί η τιμωρία να «γνωρίζουμε τη μοίρα μας», όπως ο Ενδυμίων. Έχουμε υποφέρει και σε μια χώρα όπως η Τουρκία, η οποία βρίσκεται συνεχώς σε αναταραχή. Είδα τρία στρατιωτικά πραξικοπήματα, φυλακή, εξορία και δολοφονημένους φίλους. Οι ζωές μας πέρασαν με αυτά και είμαστε ακόμα στο λυκόφως. Για κάποιους, οι

ΓΙΟΥΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΥ
Βιβλιοκριτικός

Μπορώ να μιλώ ώρες για τον Τούρκο συγγραφέα **Ζουλφί Λιβανελί**, τα βιβλία του οποίου θαυμάζω και αγαπώ απεριόριστα! Συνθέτης, συγγραφέας, σκηνοθέτης και πρεσβευτής καλής θέλησης στην UNESCO. Εξαιρετικά δημοφιλής στη χώρα του και ο δημοφιλέστερος Τούρκος καλλιτέχνης στη χώρα μας εδώ και δεκαετίες, φίλος των Ελλήνων και θαυμαστής του ελληνικού πολιτισμού και της Ρωμοσύνης στην ευρύτητά της! Ύστερα από αυτήν τη συνέντευξη επιτρέψτε μου να πω ότι τον εκτίμησα βαθύτερα και ως άνθρωπο. Δεν τον γνωρίζω προσωπικά, αλλά ελπίζω στο μέλλον να μου δοθεί η ευκαιρία!

Τραγουδία του έχουν ερμηνεύσει η **Joan Baez**, η **Maria del Mar Bonet**, ο **Udo Lindenberg** και η **Μαρία Φαραντούρη**. Έχει εργαστεί, επίσης, ως δημοσιογράφος στις εφημερίδες «Sabah» και «Milliyet».

Με την έκδοση του πρώτου μυθιστορήματός του το 1997, «Ο μεγάλος ευνούχος της Κωνσταντινούπολης», κατέκτησε το αναγνωστικό κοινό μέσα και έξω από την Τουρκία. Το βιβλίο μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες και τιμήθηκε με το Βαλκανικό Λογοτεχνικό Βραβείο. Ακολούθησαν το 2001 το μυθιστόρημα «Ένας άνθρωπος, μια γάτα, ένας θάνατος», το οποίο απέσπασε το σημαντικότερο λογοτεχνικό βραβείο της Τουρκίας, η «Ευτυχία» το 2005, που μεταφράστηκε σε επτά γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά, ιταλικά, σουηδικά και ελληνικά), ενώ το μυθιστόρημα «Το σπίτι στον Βόσπορο» κυκλοφόρησε στην Τουρκία το 2006 με μεγάλη επιτυχία, η «Σερενάτα» το 2011. «Η ιστορία του αδερφού μου» το 2013, «Οτέλ Κωνσταντίνι» το 2015, «Ανυσυχία» το 2018, «Ο ψαράς κι ο

γιος του» το 2022, καθώς και το βιβλίο για παιδιά με τίτλο «Τα παιδιά του Τελευταίου Νησιού» το 2014.

Ο καμός της Μεσοντιέ και τον Μουσταφά έγινε και δικός σας; Πνιγήκατε κι εσείς σε εκείνα τα βαθιά νερά της μοίρας τους; Η θάλασσα είναι το κυρίαρχο στοιχείο στο βιβλίο σας, που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τίτλο «Ο ψαράς κι ο γιος του» από τις εκδόσεις «Πατάκη», σκληρή αλλά και απρόβλεπτη σαν τις ανατροπές της μοίρας. Θέλετε να μοιραστείτε μαζί μας την έμπνευση για αυτό το νέο ταξίδι; Τι συμβολίζει;

Η θάλασσα είναι ένα ισχυρό σύμβολο σε πολλά από τα μυθιστορήματά και τα τραγουδία μου. Η θάλασσα δεν είναι ένα μεγάλο υδάτινο στοιχείο, αλλά ένα στοιχείο που αντιπροσωπεύει την ελευθερία μου. Στα βιβλία μου, το θέμα της θάλασσας σημαίνει πολλά πράγματα που θέλω για την Τουρκία και τον κόσμο, από στεριά σε θάλασσα, από τη φεουδαρχία στον νεωτερισμό

**ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΩΛΕΙΑ
ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ
Ο ΚΑΝΟΝΑΣ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ**

*Από τους
σημαντικότερους
αγώνες της ζωής
μου, η ειρήνη
στο Αιγαίο*

**ΑΡΓΑ 'Η
ΓΡΗΓΟΡΑ,
ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΘΑ ΚΕΡΔΙΣΟΥΝ
ΚΑΙ ΣΤΟ ΙΡΑΝ**

απροσδόκητοι δρόμοι μπορεί να οδηγήσουν στη λύτρωση, ενώ για άλλους όχι. Ο μεγάλος φιλόσοφος του 15ου αιώνα, Ibn Khaldun, έγραψε ιδέες που θα μπορούσαν να σημαίνουν «Η γεωγραφία είναι το πεπρωμένο». Το ερμηνεύω ως «Η γεωγραφία και ο χρόνος είναι πεπρωμένο». Για παράδειγμα, αν είστε Γερμανός γεννημένος στη δεκαετία του 1910, η ζωή είναι κόλαση, αλλά ένας Γερμανός που γεννήθηκε το 1970 θα ζήσει ως πολίτης μιας πολιτισμένης και πλούσιας χώρας.

Η απώλεια ενός παιδιού αναπληρώνεται; Τι είναι αυτό που πρέπει να μας κρατάει όρθιους;

Γενικά, στους ζωντανούς οργανισμούς που πεθαίνουν, οι γονείς αφήνουν τα παιδιά τους πίσω. Είναι ο φυσικός κύκλος. Αλλά με την απώλεια ενός παιδιού, αυτός ο κανόνας της φύσης αντιστρέφεται. Ο λαός μας προσεύχεται, «Είθε ο Θεός να σας δώσει έναν φυσιολογικό ηλικιακό θάνατο». Είναι μια ουσιαστική επιθυμία, γιατί η ανθρώπινη συνείδηση δυσκολεύεται να καταλάβει έναν ανεστραμμένο κύκλο.

Η προσφυγιά είναι ένας δύσκολος δρόμος που τελευταία διαλέγουν πολλοί. Βρισκόμαστε σε ένα σημείο όπου η ανθρωπιά ψυχορραγεί. Θα καταφέρουμε κάποτε να ζήσουμε δίχως ρωγμές και τσακίσματα; Χωρίς κάσματα; Μόνο με γέφυρες ειρήνης;

Δυστυχώς, δεν υπήρξε ποτέ τέτοια εποχή στην παγκόσμια ιστορία. Ο σοφός άνθρωπος (Homo Sapiens) επιλέγει να σκοτώσει ο ένας τον άλλον μεμονωμένα ή μαζικά και θεωρούν ότι είναι φυσικό. Αποκαλούν αυτούς που σκοτώνουν τους περισσότερους, «ήρωες». Νομίζω ότι δεν είμαστε ακόμα άνθρωποι με την τέλεια έννοια,

αλλά ίσως οι άγριοι πρόγονοι των ανθρώπων που θα αποκτίσουν τη συνείδηση να αποτρέψουν πολέμους στο μέλλον.

Τα φουρτουνιασμένα παράλια του Αιγαίου θα βρουν, άραγε, τη γαλήνη και την ηρεμία που τους αξίζει;

Όπως γνωρίζετε, ένας από τους σημαντικότερους αγώνες της ζωής μου ήταν η ειρήνη στο Αιγαίο. Δουλέψαμε σε αυτό το μονοπάτι με τους μεγάλους μου φίλους Μίκη Θεοδωράκη και Μάρια Φαραντούρη. Ο αείμνηστος Ισμαήλ Τζεμ και ο Γιώργος Παπανδρέου έκαναν, επίσης, σημαντικές ειρηνευτικές πρωτοβουλίες. Αλλά, δυστυχώς, εξακολουθούμε να ακούμε πολεμικά τύμπανα να παίζονται. Η τέχνη και ο πολιτισμός είναι πολύ σημαντικά μακροπρόθεσμα, αλλά τα πολεμικά τύμπανα πνίγουν τους ήχους του φλάουτου.

Στο μυθιστόρημά σας υπάρχουν χαρακτηριστικές δυνατών γυναικών, όπως η Ραζίε, η Μεσουντέ, η Ζιλχά. Θα μπορέσουν να επιβιώσουν σε μια κοινωνία όπου κυριαρχούν η κατάρρευση των αξιών, η αιμομιξία και η βία; Υπάρχει ελπίδα;

Είμαι αισιόδοξος για αυτό. Η ελευθερία των γυναικών εξαπλώνεται στην Τουρκία και οι γυναίκες προστατεύουν τα δικαιώματά τους παγκοσμίως. Για παράδειγμα, τουλάχιστον οι μισοί από τους ακαδημαϊκούς στα πανεπιστήμιά μας είναι γυναίκες και οι μουσικοί στις συμφωνικές ορχήστρες μας είναι, κυρίως, γυναίκες. Γυναίκες συγγραφείς και πολιτικοί, ως ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών έχουν μεγάλη επιρροή. Ο αγώνας θα συνεχιστεί και δεν θα είναι εύκολος, κανείς δεν μπορεί να σταματήσει αυτό το κίνημα ελευθερίας. Αργά ή γρήγορα, οι γυναίκες θα κερδίσουν και στο Ιράν. ■

ΔΥΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΔΟΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΖΩΗΣ

■ ΕΧΟΥΜΕ ΚΟΙΝΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ; Η Δυτική Τουρκία και η Ελλάδα έχουν σχεδόν τις ίδιες παραδόσεις και κουλτούρα ζωής. Δεν μπορώ να το πω αυτό για την Ανατολική, αλλά στη Δυτική Τουρκία οι δύο λαοί έζησαν μαζί για εκατοντάδες χρόνια. Δυστυχώς, χάσαμε αυτόν τον πηλοτό μέσα

από τον πόλεμο και την ανταλλαγή πληθυσμών, αλλά ο πολιτισμός και τα έθιμα συνεχίζονται ακόμα στο Αιγαίο. Τα πιάτα με ελαιόλαδο, οι χοροί του ζεϊμπέκικου, τα κρητικά βότανα συνεχίζουν να υπάρχουν. Για παράδειγμα, οι χωρικοί που κατεβαίνουν από τα βουνά πάνε στη θάλασσα κάθε 15 Αυγούστου, αλλά δεν ξέρουν ότι είναι η γιορτή της Παναγίας. ■

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΗΔΗ ΚΥΒΕΡΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

■ ΑΝ ΘΕΩΡΗΣΟΥΜΕ ΟΤΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ, ΤΟ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ;

Θεωρώ τον εαυτό μου τυχερό όσον αφορά στην οικογένεια. Γιατί μεγάλωσα σε μια σύγχρονη, δημοκρατική οικογένεια, όπου οι γυναίκες είναι πολύ δυνατές. Ο βασικός πυλώνας της μεγάλης οικογένειας ήταν η γιαγιά μου. Το κεφάλι της δεν ήταν καλυμμένο με τουρμπάνι και όλοι στην οικογένεια την άκουγαν. Η γυναίκα και η κόρη μου είναι δυνατές γυναίκες με την ίδια ελεύθερη ατμόσφαιρα. Οι γυναίκες είναι που ήδη κυβερνούν τον κόσμο. Οι άνδρες συχνά αποφασίζουν για πόλεμο. Οι γέροι στέφνουν νεαρούς άντρες στον θάνατο και ο κόσμος καταρρέει. Οι γυναίκες είναι αυτές που ενωμένες μαζεύουν και ξαναρχίζουν τη ζωή από την αρχή. ■